

Беляєва О.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією

Сільнича Н., Ніколаєва Н.

викладачі кафедри іноземних мов з латинською мовою та медичною термінологією

Вищого державного навчального закладу України

“Українська медична стоматологічна академія”

УДК 378.02=124:61(083.72)

ВИКОРИСТАННЯ ТЕСТІВ УСПІШНОСТІ В ПРОЦЕСІ НАВЧАННЯ ЛАТИНСЬКОЇ МОВИ ТА МЕДИЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

У статті розглянуто переваги тестового контролю як одного з основних компонентів організації, керування й моніторингу якості навчання. Сформульовано ключові характеристики лінгводидактичного тестування. Презентовано зразки тестових завдань, які слугують для виявлення рівня набутих мовних, лінгвопрофесійних, культуролінгвальних знань і сформованості відповідних умінь і навичок з латинської мови у студентів, які здобувають вищу медичну освіту.

Ключові слова: *латинська мова, контроль, тести успішності, ключові характеристики тестування.*

Беляєва Е.

кандидат педагогических наук, доцент кафедры иностранных языков с латинским языком и медицинской терминологией

Сильничая Н., Николаева Н.

преподаватели кафедры иностранных языков с латинским языком и медицинской терминологией

Высшего государственного медицинского учреждения

“Украинская медицинская стоматологическая академия”

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ТЕСТОВ УЧЕБНЫХ ДОСТИЖЕНИЙ В ПРОЦЕССЕ ОБУЧЕНИЯ ЛАТИНСКОМУ ЯЗЫКУ И МЕДИЦИНСКОЙ ТЕРМИНОЛОГИИ

В статье рассматриваются преимущества тестового контроля как одного из основных компонентов организации, руководства и мониторинга качества обучения. Сформулированы ключевые характеристики лингводидактического тестирования. Представлены образцы тестовых заданий, используемых для выявления уровня знаний и умений по латинскому языку у студентов-медиков.

***Ключевые слова:** латинский язык, контроль, тесты учебных достижений, ключевые характеристики тестирования.*

Bieliaieva O.

PhD, Associate Professor of the Chair of foreign languages, Latin language and medical terminology

Silnichaya N., Nikolayeva N.

*Teachers of the Chair of foreign languages and medical terminology of the Higher State Educational Establishment of Ukraine
“Ukrainian Medical Stomatological Academy”*

USING OF ACHIEVEMENT TESTS WHILE TEACHING LATIN LANGUAGE AND MEDICAL TERMINOLOGY

The advantages of the test control as one of the basic components of organizing, guiding and monitoring of the knowledge quality are studied in the article. The key characteristics of lingual didactic testing are formulated. There are presented the patterns of the test tasks serving for revealing the level of the acquired linguistic, lingual professional, cultural professional knowledge and

forming the corresponding skills and habits on Latin language in the medical students.

***Key words:** Latin language, control, achievements tests, key characteristics of testing.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливим науковими чи практичними завданнями. Усвідомлення того, що в медичних вишах латинська мова є одним із важливих компонентів професійної, гуманітарної та гуманістичної освіти, відіграючи важливу роль у формуванні професійної особистості, зумовлює необхідність зосередження уваги на питаннях покращення контролю навчальної діяльності студентів як одного з основних компонентів організації, керування й моніторингу якості навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, і на які спирається автор, виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття. Беручи до уваги, що нині об'єктивність визнається однією з неодмінних умов ефективності контролю й оцінювання знань, умінь і навичок (ЗУН) студентів, поряд з іншими формами контролю (усним, письмовим, графічним, самоконтролем і самооцінкою) усе більшого поширення набуває такий вид об'єктивного контролю, як тестування, про що свідчать численні праці методистів (Л. Афоніна, Т. Балихіна, К. Климова, О. Кміть, В. Коккота, Н. Лаврова, В. Овчаренко, В. Подшивалкіна, О. Петрашук, І. Рапопорт, Р. Сельг та І. Соттер, С. Фоломкіна).

З огляду на те, що відповідно до цілей і змісту тестування у спеціальній літературі розрізняють декілька його видів, у нашій роботі йдеться про тести успішності або навчальних досягнень (achievement tests), які є “експертизою досягнення специфічних цілей – контроль того, чого навчили [3, с. 183]”. Такий контроль передусім пов'язаний із потижневою,

семестровою роботою, підручником, навчальним планом. Будучи орієнтованими на курс навчання тести успішності або навчальних досягнень становлять собою внутрішню перспективу на відміну від зовнішньої, яка, на думку вчених, є “експертизою/перевіркою того, що людина може робити/знати у зв’язку із застосуванням предмета в реальному світі [3, с. 183]”.

Іншою особливістю тестів успішності є те, що крім контрольної функції вони одночасно виконують діагностичну функцію, забезпечуючи зворотний зв’язок, який сигналізує про правильність покрокових дій студент, та слугуючи засобом моніторингу якості навчальних досягнень й оперативної корекції ЗУН студентів.

Ученими традиційно підкреслюються такі переваги тестування, як: ефективне використання навчального часу; з одного боку, надання рівних умов для всіх учасників тестування, які працюють з однаковим за обсягом і складністю матеріалом, а з іншого, індивідуалізація контролю ЗУН шляхом використання тестів різних рівнів; з одного боку, можливість членування навчального матеріалу та діяльності студентів на невеликі частини (покроковість), а з іншого, можливість виносити на контроль досить значний обсяг ЗУН [4; 5; 8; 9].

Психологічні переваги тестового контролю полягають у тому, що він допомагає уникнути надмірних хвилювань студента, як, наприклад, під час усного опитування й унеможлиблює суб’єктивність. Оскільки результат тестування передбачає кількісне вираження й математичну обробку, що практично зводить “на нуль” випадковість в оцінюванні, стимулюючи тим самим студентів до самоконтролю та критичного ставлення до досягнутих успіхів із дисципліни.

Беручи до уваги викладене вище, необхідність щонайширшого впровадження лінгводидактичного тестування в процес професійно орієнтованого навчання латинської мови в медичних вишах розглядається

нами як актуальна проблема методики навчання латинської мови за фаховим спрямуванням.

Завдання статті – формулювання ключових характеристик лінгводидактичного тестування й презентація тестових завдань, які слугують для перевірки рівня набутих мовних, лінгвопрофесійних, культуролінгвальних знань і сформованості відповідних умінь і навичок з латинської мови у студентів, які здобувають вищу медичну освіту.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Услід за В. Коккотою [5] і Т. Балихіною [1] під лінгводидактичним тестом розуміємо підготований згідно з певними вимогами комплекс завдань, що пройшов попередню апробацію для визначення показників якості та виявлення в осіб, що тестуються, ступеня їхньої мовної й/або мовленнєвої компетенції.

В основу визначення ключових характеристик тестування з латинської мови та медичної термінології нами покладено характеристики, запропоновані В. Коккотою [5] і В. Нагаєвим [6]. Отже, ключовими характеристиками тестового контролю ЗУН студентів з латинської мови та медичної термінології є: *мета* – оцінювання рівня ЗУН й отримання інформації з метою вдосконалення змісту й технологій навчання; *принципи* – науковості, системності й систематичності, доступності, активності й самостійності, індивідуального підходу до осіб, що навчаються, формування позитивної мотивації; *вимоги* – комплексний характер завдань, ефективність та оперативність, прозорість (гласність), чіткість формулювань; *види* – включений (поточний, тематичний, проміжний, рубіжний, підсумковий, заключний) і відстрочений; *етапи підготовки тестової програми* – *перший етап*: складання початкового варіанту тестових завдань, їх апробація з метою визначення відповідності укладених тестів основним критеріям, які висуваються в спеціальній літературі до завдань цього типу: валідність (зіставна — адекватність тесту завданням тестолога, й змістовна — ступінь

презентації в тесті змісту навчальної програми), практичність (доступність інструкцій тесту та змісту його завдання особам, що тестуються), коректність, економічність; *другий етап* – визначення оптимального часу, необхідного для виконання кожного завдання й кількісного співвідношення тестів різного рівня; заміна дистракторів до окремих завдань з урахуванням таких вимог, як гомогенність, правдоподібність (привабливість для вибору), приблизно однакова порівняно з правильною відповіддю відносна довжина; збалансування мовної та екстралінгвальної інформації, яка міститься в тестах; визначення ваги завдання, яка корелюється з його рівнем; *функції* – діагностична, навчальна, організаційна, виховна.

Описані вище ключові характеристики тестування з латинської мови та медичної термінології слугували підґрунтям для створення навчального посібника “Латинська мова з основами рецептури і клінічної термінології” [2], рекомендованого Міністерством освіти та науки, молоді та спорту для вищих навчальних закладів III і IV рівнів акредитації, напрям підготовки 1101 “Медицина”.

Перш ніж надати зразки тестових завдань із посібника зазначимо, що цілком погоджуючись із думкою, що альтернативні тестові завдання слід використовувати лише “для грубої перевірки правильності вибору або прийняття рішення у згорненій формі освітньо-професійної підготовки [7, с. 9]”, і беручи до уваги такий основний недолік цих тестових завдань, як 50% ймовірність угадування правильної відповіді, у нашому посібнику відсутні альтернативні тести. Для перевірки теоретичних знань розроблено клоуз-тести з одиничною вибірковою відповіддю (при цьому тести містять, як мінімум, 4–5 варіантів відповіді) або тести із множинним вибором.

Широкого використання набули тестові завдання на: а) встановлення відповідності; б) підстановку; в) знаходження співвідношення між елементами двох рядів даних; г) доповнення (відновлення), а також тестові завдання відкритої форми.

Керуючись лінгвопрофесійними принципами профілізації, селективності та випереджувальної спеціалізації, тести, укладені до кожного заняття і надані в посібнику, містять завдання, спрямовані на перевірку спеціальних знань і/або сформованість лінгвопрофесійних умінь і навичок.

Наводимо зразки тестів на визначення ЗУН студентів з латинської мови та медичної термінології.

Клоуз-тести з одиничною вибірковою відповіддю
та тести із множинним вибором

Ех. № 1

Першою офіційною анатомічною номенклатурою, яка дістала визнання в Європі, була .....

- Варіанти відповіді:**
- a) PAN;
  - b) JNA;
  - c) BNA;
  - d) BR;
  - e) LNH.

Ех. № 2

За правилом середнього роду завжди збігаються закінчення .....

- Варіанти відповіді:**
- a) Nom. sing. та Abl. sing.;
  - b) Nom. sing. та Acc. sing.;
  - c) Nom. sing. та Gen. sing.;
  - d) Gen. sing. та Nom. plur.;
  - e) Nom. plur. та Acc. plur.

Тести на знаходження співвідношення між елементами
двох рядів даних

Ех. № 1

Визначити відміну іменників.

1. Pes, pedis m; 2. cancer, cri m; 3. os, oris n; 4. olecranon, i n; 5. costa, ae f;
6. genu, us n; 7. trauma, ātis n; 8. manus, us f; 9. ulcus, ěris n; 10. facies, ěi f.

Варіанти відповіді: a) I; b) II; c) III; d) IV; e) V.

Ех. № 2

Визначити грецькі дублетні позначення латинських іменників I відміни.

Латинські назви:

Грецькі дублетні позначення:

1. vesīca fellea;

a) myelos;

2. glandŭla;

b) cytos;

3. medulla ossea;

c) aden;

4. cellŭla;

d) cholecystis;

5. urĭna;

e) uron.

6. medulla spinālis.

Коментар. У тестових завданнях на встановлення відповідності між мовними одиницями, позначеними цифрами, та одиницями, позначеними літерами (див. **Ех. № 2**), з метою уникнення випадкового припасування останнього елемента в змістовній частині тестового завдання до останнього елемента у відповідній частині, у одній із частин, як правило, подається зайвий елементі, який залишаються невикористаними після кінцевого виконання завдання. Усі елементи повинні бути використані в разі, якщо подано синонімічні назви.

Дотримуючись такого критерію, як практичність тесту, та з метою надання рівних умов і максимальної доступності для всіх студентів, нами розроблено й узагальнено інструкції, що унеможлиблює двозначну інтерпретацію змісту завдань.

Урахування такої психологічної характеристики майбутньої професійної діяльності, як переважання образного компонента над вербальним, зумовило розробку автором статті значної кількості наочних завдань у вигляді таблиць.

Ех. № 1

Заповнити таблицю.

Інструкція щодо виконання завдання № 1

По **горизонталі** подано відмінкові закінчення іменників III відміни з урахуванням типу основи, по **вертикалі** — іменники III відміни.

Зробити позначку в клітинці, якщо дане закінчення відповідає типу відмінювання іменника, якщо ні — клітинка залишається незаповненою.

№	Іменник	Відмінкові закінчення						
		Abl. sing		Nom. (Acc.) plur.			Gen. plur.	
		-e	-i	-es	-a	-ia	-um	-ium
1.	Anīmal, ālis n							
2.	Pes, pedis m							
3.	Cochlear, āris n							
4.	Naris, is f							
5.	Os, ossis n							
6.	Radix, īcis f							
7.	Femur, ōris n							

Ех. № 2

Заповнити таблицю.

Інструкція щодо виконання завдання № 2

По **горизонталі** подано родові закінчення прикметників I групи, по **вертикалі** записано словосполучення без закінчення. **Зробити** позначку у клітинці, якщо дане закінчення прикметника відповідає роду іменника.

Словосполучення	Родове закінчення			
	-us	-er	-a	-um
Pes equīn...				
Tuber ischiadīc...				
Dolor acūt...				
Dur... mater				
Sudor frigīd...				
Pulmo sinist...				
Tremor alcoholīc...				

Беручи до уваги унікальну роль, яку відіграли антична наука, мистецтво, культура й міфологія зокрема, в становленні й розвитку відповідних сфер європейської культури, нами розроблено завдання лінгвокультурознавчого спрямування. Безумовно, що виконання цих завдань

потребує від викладача копіткої цілеспрямованої роботи, спрямованої на ознайомлення студентів з античними міфами й літературою.

Наводимо зразки тестів, у яких поєднано лінгвопрофесійні й культурознавчі аспекти.

Ех. № 1

Розширення вен навколо пупка називається .....

- Варіанти відповіді:**
- a) caput Electrae;
  - b) caput Medusae;
  - c) caput Antigōnae;
  - d) caput Gorgonae.

Ех. № 2

Вислів “Ars longa, vita brevis (est)” належить .....

- Варіанти відповіді:**
- a) Геродоту;
  - b) Герострату;
  - c) Гіппократу;
  - d) Гесіоду.

З метою економії часу користувачів (викладачів і студентів) розроблено бланки відповідей. Нижче подано зразок тестового завдання із бланком відповідей.

Ех.

Визначити словосполучення, в яких відсутні граматичні помилки.

1. Apex pulmōnis; 2. pedicūlus arcus vertebra; 3. cavitas nasus; 4. muscūli femōris; 5. regiōnes corpus; 6. articulatio capītis costa; 7. os coxae.

Т-3 В – III 3-7	Номер словосполучення						
	1	2	3	4	5	6	7

Коментар. У лівій колонці бланка відповіді зазначено номери: теми за календарним планом (Т-3, тобто третя тема), варіанта (В – III, тобто третій варіант), тестового завдання (3-7, тобто сьоме завдання).

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок

у даному напрямку. Тестова методика перевірки знань, умінь і навичок студентів забезпечує організацію ефективної самостійної аудиторної й позааудиторної роботи і прозорий та об'єктивний контроль навчальної діяльності студентів. Оптимальний результат використання тестів успішності досягається шляхом поєднання з іншими формами контролю. Перспективи майбутніх розвідок убачаємо в подальшому вдосконаленні тестових завдань, зокрема доцільним було б створення міжвузівської бази тестів з латинської мови та медичної термінології. При складанні тестів необхідно орієнтуватися на майбутню спеціальність студента-медика.

Література

1. Балыхина Т. М. Словарь терминов и понятий тестологии / Т. М. Балыхина. — [2-е изд. стереотип.]. — М. : Русский язык. Курсы, 2006. — 160 с.
2. Беляєва О. М. Латинська мова з основами рецептури і клінічної термінології / О. М. Беляєва, І. М. Сологор. — К. : ВСВ “Медицина”, 2011. — 256 с.
3. Загальноєвропейські Рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання : [наук. ред. укр. вид. д.пед.н., проф. С. Ю. Ніколаєва]. — К. : Ленвіт, 2003. — 273 с.
4. Климова К. Використання контрольно-навчальних тестів у процесі проведення моніторингу якостей мовлення майбутніх учителів-нефілологів / К. Климова // Іноземна мова і література в школі. — 2009. — № 2 (73). — С. 46—50.
5. Коккота В. А. Лингводидактическое тестирование : [научн.-теорет. пособ.] / В. А. Коккота. — М. : Высшая школа, 1989. — 127 с.
6. Нагаєв В. М. Методика викладання у вищій школі : [навч. посіб.] / В. М. Нагаєв. — К. : ЦУЛ, 2007. — 236 с.
7. Подшивалкіна В. І. Методика розробки тестів об'єктивного контролю рівня освітньо-професійної підготовки студентів : [навч. посіб.] /

- В. І. Подшивалкіна. — Одеса : ОНУ, 2005. — 28 с.
8. Степанов О. М. Основи психології і педагогіки : [навч. посіб.] / О. М. Степанов, М. М. Фіцула. — К. : Академвидав, 2006. — 520 с.
9. Фоломкина С. К. Тестирование в обучении иностранному языку / С. К. Фоломкина // Иностранные языки в школе. — 1986. — № 2. — С. 16—20.